

Національний університет кораблебудування
ім. адмірала Макарова

Наукова бібліотека

Відділ бібліотечного маркетингу, інноваційної
та методичної роботи

Бібліотека 2.0: сучасний етап розвитку бібліотек

Дайджест

Миколаїв 2012

Бібліотека 2.0: сучасний етап розвитку бібліотек [Текст] : дайджест / уклад. О. І. Маср, О. І. Кафтан. – Миколаїв : НУК, 2012. – 8 с.

Нові прогресивні технології, що виникли завдяки Інтернет, і соціальні мережі, які охопили сьогоdnішнього користувача, змушують бібліотекарів прийняти виклик сучасного суспільства і по-новому усвідомити свою роль та місце у соціумі. Таким чином, сформувалось підґрунтя для виникнення концепції "Бібліотеки нового покоління" або "Бібліотеки 2.0".

"Бібліотека 2.0" – це не тільки використання нових інформаційно-комунікаційних технологій, але й зміна парадигми мислення бібліотечних працівників, коли центром уваги стає не носій інформації, а її користувач. Це розвиток моделі бібліотечних послуг, що заохочує постійні і доцільні зміни та запрошує користувача взяти участь у створенні необхідних йому фізичних та віртуальних послуг.

Мета дайджесту – ознайомити фахівців бібліотек ВНЗ з масивом документів, що висвітлюють питання, пов'язані з формуванням та становленням концепції "Бібліотека 2.0", розглянути прогресивні тенденції у розвитку технологій бібліотечного сервісу, які розробляються у провідних бібліотеках світу та мають узагальнену назву "Бібліотека 2.0" (L2).

Дайджест включає в себе анотовані описи статей з професійних періодичних видань. Матеріал згруповано за розділами: "Бібліотека 2.0 – бібліотека нового покоління", "Інтернет-технології: нові можливості та втілення у бібліотечну практику" і розташовано в алфавітному порядку. До дайджесту додається словник найуживаніших термінів і понять за даною темою.

Бібліотека 2.0 – бібліотека нового покоління

Пурник, А. От Библиотеки к Библиотеке 2.0 [Текст] / А. Пурник // Библиотечное дело. – 2011. – № 6. – С. 6-9.

В статье рассматриваются различия между Библиотекой 1.0 и Библиотекой 2.0. Также, автор затрагивает вопрос о существенных изменениях в деятельности библиотеки, позволяющих заключить, что она соответствует определению "Библиотека 2.0". Для ответа на этот вопрос приводятся примеры технологий Web 2.0, которые могут быть использованы в реальной библиотечной практике: технологии отложенного ответа, виртуальная справка, "Гостевая книга", "Форум", чат, блог.

Соловяненко, Д. Бібліотека – 2.0: концепція бібліотеки другого покоління [Текст] / Д. Соловяненко // Бібліотечний вісник. – 2007. – № 5. – С. 10-20.

Зроблено короткий огляд прогресивних тенденцій у розвитку технологій бібліотечного сервісу, які розробляються у провідних бібліотеках світу та мають узагальнену назву "Бібліотека 2.0" (L2). Розкрито значення цього терміна, охарактеризовано 10 ключових принципів Бібліотеки 2.0 та спектр оцінок концепції L2.

Ярошенко, Т. Бібліотека, бібліотекарі та користувачі бібліотек в епоху Веб 2.0: виклики часу [Текст] / Т. Ярошенко // Бібліотечна планета. – 2011. – № 1 (51). – С. 17-22.

Автор статті характеризує новий етап розвитку бібліотек, який має назву "Бібліотека 2.0". Висвітлюються відмінності розвитку книгозбірень в епохи Веб 1.0 та Веб 2.0. Розглядаються основні сервіси Веб 2.0: вікі-сервіси, мешап, мітки, теги.

Вох рорупі вох Деі, или Как пройти в библиотеку 2.0? [Текст] // Библиотечное дело. – 2011. – № 6. – С. 19-20.

Дискуссия читателей на тему "Библиотека 2.0" – шаг в будущее или повторение пройденного?". Читатели дают как позитивную, так и отрицательную оценку концепции новой Библиотеки, делятся впечатлениями и предложениями по поводу внедрения новых технологий.

Інтернет-технології: нові можливості та втілення у бібліотечну практику

Виноградова, В. А. Интеллигенты и интеллектуалы на страницах библиотечных блогов [Текст] / В. А. Виноградова // Научные и технические библиотеки. – 2011. – № 6. – С. 65-74.

Автор знакомит читателей с итогами проведённого им изучения персональных и коллективных библиотечных блогов.

Литвинова, Н. Н. Library 2.0. Секция по комплектованию и развитию фондов [Текст] / Н. Н. Литвинова // Информационный бюллетень РБА. – 2007. – № 44. – С. 71-74.

В августе 2007 г. прошла 73-я Генеральная конференция ИФЛА "Библиотеки для будущего: прогресс, развитие и партнерство". Автор статьи делится своими впечатлениями о работе конференции, в частности, о работе Постоянного комитета Секции по комплектованию и развитию фондов, а также о выставке электронных ресурсов.

Лобузiна К. В. Онлайнiвi бiблiотечнi послуги: новi пiдходи та технологiї [Текст] / К. В. Лобузiна // Бiблiотекознавство. Документознавство. Информологiя. – 2011. – №4. – С. 30-35.

Стаття присвячена аналізу нових пiдходiв до бiблiотечного обслуговування на основi засобiв сучасних iнформацiйно-комунiкацiйних технологiй. Розглянуто онлайнiвi сервiси Нацiональної бiблiотеки iменi В. I. Вернадського, реалiзованi на платформi системи автоматизацiї бiблiотек "Iрбiс 64".

Мурашко, О. Ю. "Библиотека 2.0": библиотека сотрудничества [Текст] / О. Ю. Мурашко // Библиография. – 2012. – № 3. – С. 19-21.

Автор анализирует новые возможности библиотечного маркетинга с помощью информационных технологий.

Редькина, Н. С. Внедрение инноваций в технологические процессы научной библиотеки в условиях развивающейся веб-среды [Текст] / Н. С. Редькина, М. Ю. Драцкая // Библиосфера. – 2012. – № 2. – С. 33-42.

Рассматриваются вопросы совершенствования основных технологических процессов научной библиотеки с помощью современных средств и сервисов Интернета. Определены параметры построения и функционирования модели использования интернет-ресурсов и сервисов, классифицированных в зависимости от применения в том или ином технологическом цикле научной библиотеки.

Романюк, О. Блог методиста як iнструмент для професiйного розвитку бiблiотекарiв та впровадження бiблiотечних iнновацiй [Текст] / О. Романюк // Бiблiотечна планета. – 2012. – № 2 (56). – С. 18-20.

Стаття присвячена висвітленню досвiду органiзацiї та ведення блогу методиста як каналу професiйної комунiкацiї.

Самодова, Ю. Внедрение новых технологий в практику библиотек: приближают ли они времена "Библиотеки 2.0"? [Текст] / Ю. Самодова // Библиотечное дело XXI век. – 2009. – № 1 (17). – С. 149-186.

Автор рассматривает вопрос применения концепций и технологий Web 2.0 к библиотечному обслуживанию, который получил название "Библиотека 2.0". Подробно характеризуются такие понятия: мгновенные (синхронные) сообщения, социальная сеть, сайт, приложение, веб-сервер.

Сорокин, И. В. Технологии Web и Web 2.0 как средства интеграции библиотек в современную электронную среду [Текст] / И. В. Сорокин, А. В. Скалабан // Научные и технические библиотеки. – 2011. – № 3. – С. 23-31.

Рассмотрены вопросы практической реализации концепции "Библиотека 2.0", в результате чего библиотека может стать создателем качественных электронных ресурсов и продуктов, активным участником электронных социальных коммуникаций. Сформулированы требования к электронным каталогам нового поколения, дан развернутый обзор применения следующих сервисов Web2.0 в библиотеках: RSS, веб-синдикация RSS, социальные сети, социальные закладки, видеохостинг и подкастинг.

Филиппова, Т. Читатель 2.0 [Текст] / Т. Филиппова // Библиотечное дело. – 2010. – № 23. – С. 1.

Автор рассматривает эволюцию отношений библиотеки и электронной среды, аргументирует свою позицию в пользу концепции Библиотека 2.0. Акцентирует внимание на том, что новые технологии позволяют читателям быть не только потребителями контента, но и его создателями (интернет-мосты, интернет-конференции, вебинары, посты и пр.).

Шibaева, Е. А. Библиотека 2.0 – новая философия развития [Текст] / Е. А. Шibaева // Книжная индустрия. – 2012. – № 5. – С. 45-48.

По материалам дискуссионного круглого стола "Библиотека 2.0", который состоялся 26 апреля 2012 г. в Санкт-Петербурге. Участники встречи по-новому взглянули на место библиотечных профессионалов в Обществе 2.0. В ходе дискуссии было отмечено, что высшая форма Библиотеки 2.0 – комплектование, управляемое читателем. Таким образом, многократно акцентировалась необходимость ориентироваться на потребности и запросы пользователя, а не на свое представление о них.

Шibaева, Е. А. Инновации Web 2.0 в библиотеках: современное состояние и возможности применения [Текст] / Е. А. Шibaева // Информационный бюллетень РБА. – 2008. – № 49. – С. 64-67.

Доклад посвящен современному состоянию и возможностям применения инноваций технологии Web 2.0 в библиотеках как инструмента управления знаниями. Продемонстрированы примеры возможностей этой технологии; систематизированы сервисы с точки зрения субъектов, проявляющих к ним интерес. Раскрыты понимание технологии Web 2.0, характерные черты Библиотеки 2.0, Читателя 2.0, Библиотекаря 2.0.

Шишкин, Ю. Технологии Web 2.0 как инструмент формирования современного имиджа библиотеки [Текст] / Ю. Шишкин // Библиотековедение. – 2010. – № 3. – С. 45-49.

Статья посвящена анализу применения инноваций как инструмента формирования нового имиджа библиотеки. Рассматриваются возможности новых технологий, которые обеспечивают систематизацию сервисов с точки зрения субъектов, проявляющих к ним интерес, и способствуют

лучшей самоорганизации как читателей, так и библиотечных профессионалов.

Шрайберг, Я. Л. Электронная информация, библиотеки и общество: что нам ждать от нового десятилетия информационного века? [Текст] / Я. Л. Шрайберг // Научные и технические библиотеки. – 2012. – № 1. – С. 11-62.

Ежегодный доклад Конференции “Крым” 2011.

Словник основних термінів і понять

Блог – це інтернет-журнал подій, інтернет-щоденник особистих записів, сайт. Це веб-сайт, основний вміст якого – записи, які регулярно додаються. Вони містять текст, зображення і навіть відео. Для блогів характерні записи невеликого об'єму і тимчасової значущості, відсортовані в зворотному хронологічному порядку (останній запис вгорі). Важливою особливістю блогів і співтовариств є наявність коментарів (коментів), які дозволяють користувачам у взаємодії з авторами уточнювати та удосконалювати інформаційне наповнення блогу. Але блог – це не тільки щоденник, блог – це інструмент залучення додаткової аудиторії для багатьох організацій.

Відеохостинг та підкастинг – це веб-сайт, що дозволяє завантажувати і продивлятися відео у браузері, наприклад через спеціальний Flash-плеєр. При цьому більшість подібних сервісів не надають відео, наслідуючи принцип User-generated content (UGC). Відеохостинг став набувати популярності разом з розповсюдженням широкосмугового доступу до Інтернету (<http://ru.wikipedia.org/wiki/Відеохостинг>). Перший і самий відомий відеохостинг, який з'явився в Інтернеті – це YouTube.

Вікі-сервіс – це сайт, що дозволяє своїм відвідувачам редагувати матеріали, що вже на ньому розміщені, створювати свої веб-сторінки (на вікі вони називаються статтями), створювати посилання на інші сторінки, обговорювати цікаві статті.

Вікіпедія – вільна енциклопедія, створювана спільними зусиллями добровольців. Вона працює за технологією "вікі" – це такий веб-сайт, структуру та вміст якого користувачі можуть спільно змінювати за допомогою інструментів, що надаються самим сайтом. Вікіпедія – потужний самоорганізовуваний ресурс. Вона поповнюється актуальною інформацією з максимально великою швидкістю і дозволяє будь-якому користувачеві отримати доступ до найсвіжішої інформації. Це один із самих затребуваних довідкових ресурсів на сьогодні. Її розвиток можливий саме завдяки можливості редагування в разі знаходження неточності, друкарської помилки або фактологічної помилки.

Гостьова книга – програмне забезпечення, що застосовується на веб-сайтах та дозволяє їх відвідувачам залишати різні побажання, зауваження, короткі замітки, адресовані власникові або майбутнім відвідувачам. У зв'язку з цим, Гостьова книга є максимально спрощеним варіантом веб-форума. Гостьова книга – найпростіший варіант зворотнього зв'язку між користувачем та бібліотекою.

Мешап (інакше "меш-ап", від *англ.* mash-up – змішувати) – концепція побудови веб-застосунків шляхом змішування функціональності різних програмних інтерфейсів та джерел даних. З технічної точки зору Mashup – це веб-сайт, який об'єднує дані з кількох джерел в одному сайті: наприклад, використовує картографічні дані Google Maps та додає до них дані про нерухомість з Cragislist, у підсумку створюючи новий веб-сервіс. Саме поняття **Mashup** вперше використовувалося у популярній музиці та означало створення нової пісні за допомогою змішування декількох старих. Основними категоріями мешапу є: карти, відео, фото, пошук, шоппінг та новини.

Миттєві повідомлення або точніше система обміну миттєвими повідомленнями (*англ.* Instant messaging, скорочено ІМ) – телекомунікаційна служба для обміну текстовими повідомленнями між комп'ютерами або іншими пристроями користувачів через комп'ютерні мережі (як правило через Інтернет). Зазвичай і від початку, це були невеликі текстові повідомлення. Але з розвитком у систему були додані й інші функції, такі, як передавання файлів, зображень, звукових сигналів та повідомлень, відео, а також здійснення спільних дій, таких, як малювання або ігри.

Мітки – це слова або словосполучення, які коротко характеризують веб-сторінки, що додаються у закладки, при їх створенні або редагуванні.

Соціально закладки – це розвиток ідеї звичайних закладок в браузері, які слугують для того, щоб зберігати ті сторінки, які вам сподобалися. Але при всій схожості соціальні закладки все ж відрізняються від звичайних. Звичайні закладки знаходяться на комп'ютері користувача, а соціальні – в мережі Інтернет, тому, якщо з вашим комп'ютером щось трапиться ви можете не хвилюватися за свої закладки, вони будуть цілими.

Соціальна мережа – інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, контент якого наповнюється самими учасниками мережі. Сайт являє собою автоматизоване соціальне середовище, що дозволяє спілкуватися групі користувачів, об'єднаних спільними інтересами. До них відносяться і тематичні форуми, особливо галузеві, які активно розвиваються останнім часом.

Теги – це сучасний засіб класифікації інформації, що дозволяє у вигляді окремих слів і понять викласти коротку суть якоїсь публікації в

Інтернеті (розповіді, фотографії, пісні і т.д.). Іноді теги називають ключовими словами.

Технології відкладеної відповіді – це технології, за допомогою яких бібліотечний персонал може спілкуватись між собою, радитись з приводу виконання інформаційного запиту.

Форум – це тематичне спілкування. На відміну від чату, на форумі обговорюють якусь окрему тему. Можна сказати, що форум – це клуб по інтересам. Таким чином, форум – це таке місце в інтернеті, де збираються люди, яких поєднує одне захоплення чи ідея, та спілкуються на цікаву для них тему. Вони допомагають один одному порадами та підказками, обмінюються життєвим досвідом, підтримують один одного.

Чат (англ. *chat* – балачка) – мережевий засіб для швидкого обміну текстовими повідомленнями між користувачами інтернету у режимі реального часу. Зазвичай, під словом "чат" мається на увазі інтернет-ресурс з можливостями чату, чат-програма, рідше – сам процес обміну текстовими повідомленнями.

RSS – це родина XML-форматів, що використовується для публікації та постачання інформації, що часто змінюється, наприклад нових записів у блозі, заголовків новин, анонсів статей, зображень, аудіо- і відеоматеріалів (в стандартизованому форматі). Документ в стандарті RSS (який також інколи називають "стрічкою", "веб-стрічкою" або "каналом") складається з повного або часткового тексту і метаданих (дата і авторство). Бібліотеки застосовують технології RSS для відстеження користувачами передплати на новини та події з сайту бібліотеки чи з її е-каталогу, оглядів нових надходжень або передплати нових ресурсів тощо.